

ראש השנה דף לב-א

עניין: בראשית נמי מאמר הוא

דברי הגמ' ⁷

ר' יוחנן אמר כנגד עשרה מאמרות שבהן נברא העולם הי ניהו ויאמר (ויאמר) דבראשית ט' הו' בראשית נמי מאמר הוא דכתיב ב' בדבר ה' שמים

אדרת אליהו בראשית א, א

מהר"ל תפארת ישראל פל"ז
ועוד כי בדבור "אנכי ה' אלקיך", שהוא
 קבלת אלקותו ומלכותו עליהם¹³, לא שייך
 בזה ציווי וגזרה. שאם אין הוא מלך
 ואלקיהם, לא שייך גזרה עליהם. כי אין
 גוזר גזירה אלא אם כן הוא מלך קודם,
 ואחר כך גוזר גזרה¹⁴. ואם הוא מלך כבר
 עליהם, אם כן אין צריך לומר 'קבלו
 מלכותי'¹⁵, שהרי כבר מלך עליהם. ולכך
 לא יכול לומר המלך 'אני גוזר על הבריות
 שתקבלו אותי למלך'; שאם אין הוא מלך
 שלהם, לא שייך אליו גזרה שיגזור על דבר.
 ואם הוא מלך כבר, אין צריך לגזור שתקבלו
 מלכותי¹⁶, שהרי הוא כבר מלך¹⁵. רק יאמר
 'ידעתם שאני מלך שלכם, ולכך כן תעשו
 לקבל מלכותי'. לכך בא דבור ראשון בלשון
 זה "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ
 מצרים", וכיון שהוצאתיך מארץ מצרים,
 תקבלו מלכותי¹⁶.

לשכנו הדרשו כל א' על מקומו. בראשית. ב'
 הוא ב' הזמני, כמו ביום. מפני שהזמן עלמנו
 נברא והב' מורה על עת הצריחה שהיה בחלק
 הראשון מהזמן הנברא. ודע מה שבא מאמר
 ראשית ולא ראשון. גם שאינו בא כמשפטו להיות
 דבוק כמו בראשית ממלכת יהויקים כמו
 שתרצה בדברי רש"י ז"ל. אפס אם תחבונן.
 תשכיל שהסכרתי לבוא בתחילת הצריחה מאמר
 ראשית ולא ראשונה. כי הסבדל בין לשון
 ראשית לראשון. הוא. כי מלת ראשון נופל
 בצחינת זולתו השני לו. אבל ילוייר כי עדיין
 נמלא זולתו הקודם לו. ד' מ' א' ב' ג'. ב' הוא
 ראשון לג' בערך הג' אפס לא בערך א'.
 ומלת ראשית הונח להורות על ראשית ההחלטה
 אשר לא ילוייר דבר נמלא קודם לו. לכן תמלא
 מאמר דבוק כמו ראשית ממלכת יהויקים כי שם
 לא יתכן... ראשית לבד. הנופל על ראשית
 ההחלטתי לכן הוא מלורף אל ממלכת יהויקים.
 כי בערך המשך ממלכתו הוא ראשית לו אפס
 בתחלת עלם הצריחה לא יתכן לבוא מאמר
 המלורף אבל הסכרתי להיות ראשית לבד כי
 לו משפט הסכורה הקודם לכל הגמלאים בלתי
 מלורף אל זולתו להוציא מדעת המינים שאומרים
 שהיו ב' חומרים קדמונים חלילה. ומה שהכריח